

Гордєєв В.І.

кандидат юридичних наук, доцент кафедри
земельного та аграрного права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

Правове забезпечення виробництва органічної продукції аквакультури

Законодавством України, з метою розвитку галузей аграрного сектору економіки, передбачається пріоритетна підтримка рибництва шляхом розвитку аквакультури на водних об'єктах загального державного та місцевого значення. Виробництво продукції аквакультури є перспективним напрямком розвитку рибництва. Здійснення аквакультури регулюється Законом України від 18 вересня 2012 р. «Про аквакультуру». Відповідно до закону аквакультура (рибництво) це сільськогосподарська діяльність із штучного розведення, утримання та вирощування об'єктів аквакультури у повністю або частково контрольованих умовах для одержання сільськогосподарської продукції (продукції аквакультури) та її реалізації, виробництва кормів, відтворення біоресурсів, ведення селекційно - племінної роботи, інтродукції, переселення, акліматизації та реакліматизації гідробіонтів, поповнення запасів водних біоресурсів, збереження їх біорізноманіття, а також надання рекреаційних послуг.

Між тим в сучасних умовах особливої актуальності набувають питання виробництва органічної продукції аквакультури. На законодавчому рівні створені сприятливі умови для її розвитку. Правовою основою виробництва органічної продукції аквакультури в першу чергу є Закон України від 03.09.2013 року «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини». Згідно

закону органічна продукція аквакультур це риба та інші водні живі ресурси, розведені та вирощені у спеціальних штучних умовах або у визначених для цього рибогосподарських водних об'єктах відповідно до цього Закону. Одночасно закріплюються загальні правила виробництва органічної продукції аквакультури (ст.20 Закону).

Постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2015 р. № 982 затверджені Детальні правила виробництва органічної продукції (сировини) аквакультури. Тому можливо зробити висновок, що в Україні вперше на законодавчому рівні встановлюються особливі умови утримання, годування, лікування об'єктів аквакультури при органічному виробництві. Таким чином в теперішній час в Україні сформована нормативно-правова база, яка регулює виробництво та обіг органічної продукції аквакультури.

Між тим, як вірно вказується в юридичній літературі, окремі положення Закону «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини» не забезпечують належної діяльності ринку органічної продукції, що створює сприятливе середовище для введення в обіг фальсифікованої органічної продукції, надає можливості уникнути юридичної відповідальності. Одночасно суттєвим недоліком чинного Закону також є його невідповідність законодавству Європейського Союзу.

З метою удосконалення законодавства в сфері виробництва органічної продукції 24.11.2016 р. в Верховній Раді України зареєстровано проект Закону «Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції», який розроблений Кабінетом Міністрів України (реєстр. №5448). Основною метою законопроекту є вдосконалення правового регулювання органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції.

Аналіз пропонованого проекту, дозволяє стверджувати про більш

чіткі вимоги до органічної сільськогосподарської продукції. Так, відповідно до ст.21 проекту вимогами до органічної аквакультури (органічного рибництва) є: врахування здатності об'єктів аквакультури пристосовуватися до перебування у повністю або частково контрольованих умовах; використання переважно природних методів репродукції; годівля об'єктів аквакультури органічними кормами, за винятком тих видів об'єктів аквакультури, яким не згодовують корми під час вирощування; задоволення потреб у харчуванні природним шляхом під час виробництва об'єктів аквакультури (у тому числі молюсків), яким не згодовують корми під час вирощування, а які живляться природним планктоном, крім молодих особин, що відгодовуються у розплідниках та інкубаторах; регулярне очищення та дезінфекція приміщень та споруд, які використовуються для об'єктів аквакультури; використання засобів для очищення та дезінфекції споруд для утримання об'єктів аквакультури під час органічного виробництва лише у порядку та в обсягах, визначених законодавством у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції.

Між тим стимулювання розвитку органічної аквакультури потребує удосконалення і іншого законодавства України. В зв'язку з цим, на нашу думку, потрібно звернути увагу на наступне:

По-перше, основними об'єктами здійснення аквакультури є рибогосподарський водний об'єкт (його частина) та рибогосподарська технологічна водойма. В Україні більшість водних об'єктів належать до категорії забруднених та дуже забруднених. Проте органічне рибництво повинне здійснюватися виключно на ділянках, вільних від будь-яких забруднюючих речовин, використання яких неприпустиме під час виробництва такої продукції. Детальні правила виробництва органічної продукції (сировини) аквакультури від 30.09.2015 р. також передбачають необхідність застосування комплексу заходів щодо очищення та

поліпшення якості води та створення системи запобігання забруднення водойм (п.8,9. Детальних правил). Таким чином, суб'єкт зобов'язаний в першу чергу зробити капітальні фінансові вкладання в об'єкт, який призначається для здійснення виробництва органічної аквакультури.

По-друге, відповідно до законодавства використання водних об'єктів для цілей аквакультури здійснюється на умовах оренди. Надання водного об'єкту в користування за договором оренди здійснюється на підставі Типового договору оренди водних об'єктів, який затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 29 травня 2013 р. № 420. Сплата орендної плати за водний об'єкт не звільняє від сплати орендної плати за земельну ділянку під цим об'єктом. Між тим за період з 2014 року розмір орендної плати за земельні ділянки збільшився більш ніж в два рази тільки за рахунок індексації нормативно грошової оцінки земельної ділянки. Крім того, згідно інформації Держрибагентства України в 2015 році ставки орендної плати за землі водного фонду державної та комунальної власності для цілей аквакультури вирости майже в три рази, що негативно вплинуло на розвиток аквакультури.

Не викликає сумніву, що потрібно негайно вирішити це питання шляхом зниження розміру орендної плати за землі водного фонду для суб'єктів, які здійснюють рибництво та закріпити відповідні зміни до Податкового кодексу України. Наприклад, Держрибагентством пропонується встановити фіксований податок в розмірі 3% від нормативно грошової оцінки землі. Проте, на нашу думку, з урахуванням особливостей (тривалого часу) вирощування товарної продукції аквакультури, податок повинен бути на рівні 1% -2% від нормативно грошової оцінки земельної ділянки.

В-третьє, надання водних об'єктів та рибогосподарських технологічних водойм в користування на умовах оренди здійснюється виключно шляхом проведення земельних аукціонів. Проте процедура

обов'язкового проведення земельних торгів (аукціонів) значно ускладнює процес виникнення права користування на умовах оренди для здійснення органічного рибництва.

На підставі викладеного можливо зробити висновок про необхідність фінансової підтримки з боку держави виробників органічної продукції аквакультури на етапі створення та розвитку органічного рибництва шляхом надання здешевлених кредитів, податкових пільг, часткової компенсації та відшкодуванні вартості збудованих очисних споруд тощо. На жаль, Закон України від 24.06.2004 року «Про державну підтримку сільського господарства України» не закріплює особливостей державної підтримки виробників органічної продукції аквакультури.

**Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого**

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

«ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВЕДЕННЯ ОРГАНІЧНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА»

29-30 вересня 2017 року

Харків - 2017

Правові засади ведення органічного землеробства: збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції (29-30 вересня 2017 року) / за ред. Шульги М.В. – Харків: «Доміно», 2017. – 246 с.

За зміст та якість матеріалів відповідальність несуть автори публікацій.